

De schaamte voorbij

De confronterende werken van de Zuid-Afrikaanse Ina van Zyl in het Haagse Gemeentemuseum trekken de bezoeker de geschilderde wereld in.

Het lijkt een waagstuk om de grote projectzaal in het Haags Gemeentemuseum te wijden aan één onderwerp, en dan ook nog aan kleine schilderijen. Ina van Zyl toont er haar 'schaamstukken', een zaal vol vagina's, penissen, vruchten en bloemen. Spraakmakend, zou je kunnen denken, maar dan wegens de bijzondere manier waarop ze haar onderwerp benadert en om de vitale wijze van schilderen. Haar schilderijen gloeien; een doorleefde, bezielde vorm van realisme.

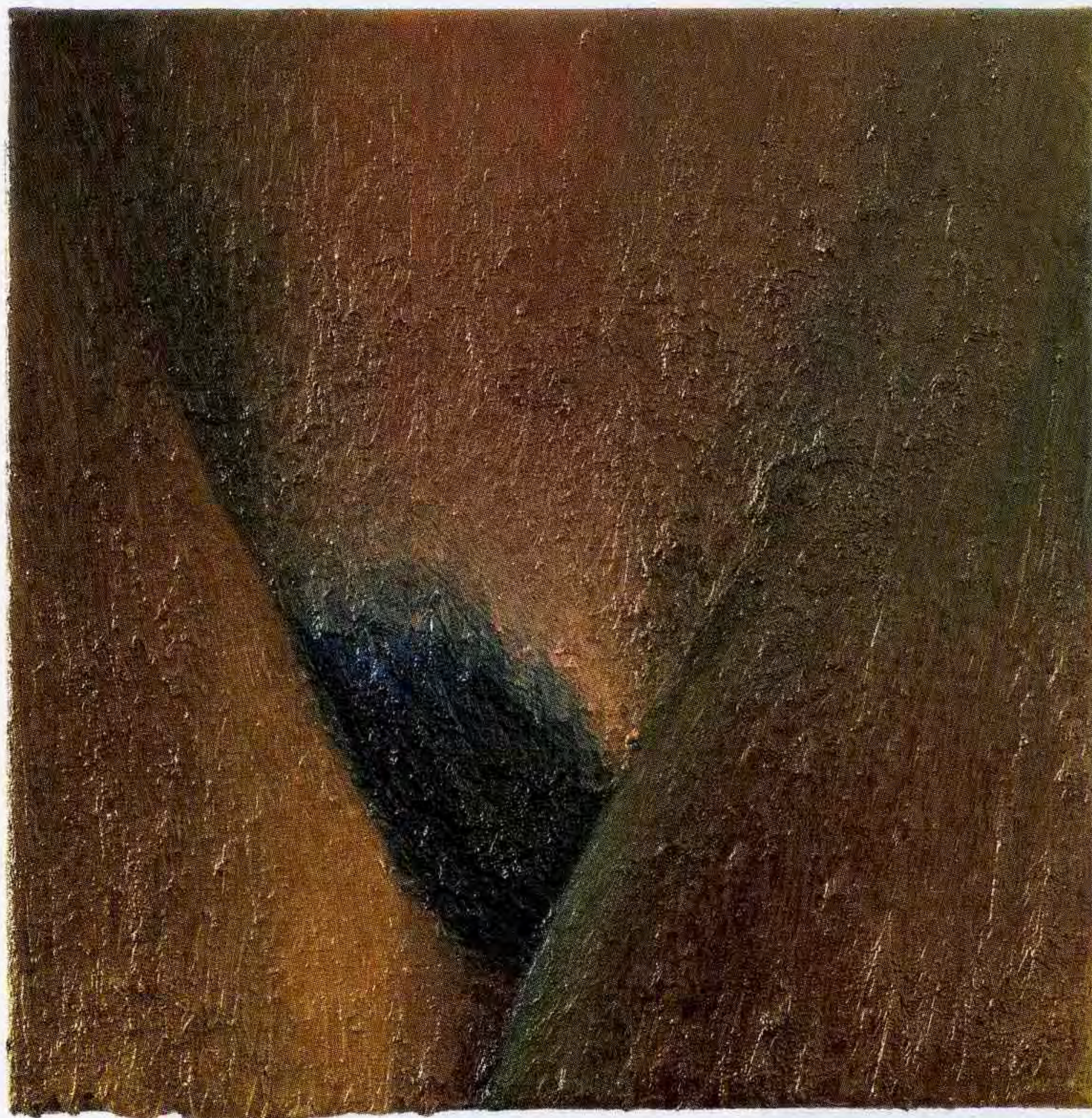
'Schaamstukken' noemt ze deze serie werken, een woord dat je in de Van Dale niet zult vinden. Het woord klinkt als een stilleven, en dit klassieke genre is ook precies de vlag die de lading dekt. Ina van Zyl schildert een walnoot, een pruim, schaamroosjes, een paar penissen en vooral vagina's als autonome dingen. Ze vullen het hele beeld, de omgeving wordt weggelaten. In het geval van de schaamdelen is dat de mens, die zo tot een onderdeel wordt gereduceerd.

Zoals een klassiek stilleven staat voor het aardse bestaan, zo zijn de schaamstukken van Ina van Zyl een pars pro toto voor het leven. Door de reductie komen de geschilderde objecten volledig op zichzelf te staan en komen ze als het ware tot stilstand. Daarmee verschaft Van Zyl de dingen een eigen identiteit en zo schildert ze ze ook. Deze tentoonstelling gaat niet alleen over schaamte, ze gaat ook over schilderen.

Bescheidenheid

We zien vagina's en penissen van zo dichtbij en onverhuld dat we ervan willen weggijken terwijl ze ons ook aantrekken. Ze erotiseren en tegelijk worden de geslachtsdelen getoond als iets wat we voor het eerst zien. Onbeladen, onverbloemd. Vanwaar dan de titel Scháámstukken?

Ina van Zyl (1971) is afkomstig uit Zuid-Afrika en daar heeft schaamte een andere betekenis dan in de taal die wij spreken. In het Zuid-Afri-

Ina van Zyl, 'Brown' (2007). Door in te zoomen wordt het beeld abstracter.

FOTO: GALLERIE ONRUST

kaans klinkt schaamte positiever. Daar staat het voor bescheidenheid, voor afwezigheid van arrogantie. Alleen een beter mens kan zich gemakkelijk schamen. Voor ons is schaamte ongemakkelijk en ongunstig, in elk geval verwijst het naar iets wat we liever niet hadden willen zien. Wij schamen ons omdat we ons op een of andere manier persoonlijk betrokken voelen bij het voorwerp van schaamte.

Bij de tentoongestelde objecten van Ina van Zyl voel je geen schaamte, wel intimiteit. Haar onderwerpen hebben iets universeels en behoren dus niemand in het bijzonder toe. En daarmee valt ook de schaamte weg. Gustave Courbet provokeerde de wereld in 1866 met zijn schilderij *L'origine du monde* en zette niet alleen de vagina prominent in beeld maar schilderde die als deel van de vrouw die op bed ligt, het hoofd buiten beeld. Dat refereerde juist aan erotiek, verleiding en dus schaamte, in onze betekenis. Ina van Zyl

Onder de huid voel je het bloed kloppen, de warmte en het leven van het lichaam

laat de context weg en toont de geslachtsdelen en bloemen zonder verdere afleiding. Ze zijn wat ze zijn en zijn daarmee ontdaan van verleiding en dubbele bodems. Dat maakt de weg vrij voor echte nabijheid, voor intimiteit en verwondering die je voelt als je iets fris van de lever kunt zien.

Borstelig of glad

Ook door haar manier van schilderen kom je steeds dichterbij haar onderwerp. Haar schilderijen gloeien, en trekken je als kijker die geschilderde wereld in. Onder de huid voel je het bloed kloppen, voel je de warmte en het leven van het lichaam. Ook als het een schaamroosje of een walnoot is. De huid van haar objecten valt samen met de huid van de verf. Soms borstelig als om aandacht te vragen voor het oppervlak dat je met de vingers af kunt tasten. Dan weer glad als om het licht te vangen en de suggestie van diepte te wekken. Kijken naar een schilderij van Ina van Zyl gaat aan de schaamte voorbij. Althans, in de Nederlandse betekenis van dit beladen woord.

Frits de Coninck

T/m 21 november, Ina van Zyl - Schaamstukken, Gemeentemuseum Den Haag. www.gemeentemuseum.nl